

**PILIE TINĖS
VISUOMENĖS
INSTITUTAS**

**Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija**

2026 m. kovo 31 d.

PILIE TINĖS GALIOS INDEKSAS 2025: PILIE TINĖ GALIA PAAUGO

Pilietinės galios indekso tyrimo duomenys rodo, kad 2025-taisiais Lietuvos visuomenėje išaugo politinis angažuotumas ir protesto aktyvumas, taip pat atsitiesia krizės metais sumenkęs pilietinės įtakos visuomenėje vertinimas. Atskiras dėmesys skirtas savijautos darbe temai atskleidžia, kad pilietinė galia – įsitraukimas į valstybei, visuomenei svarbių klausimų sprendimą – tampriai susijusi ir su pasiryžimu ginti savo asmeninius interesus darbe.

Pilietinės visuomenės instituto penkioliką kartą apskaičiuotas 2025 m. pilietinės galios indeksas (PGI) atskleidžia, jog per 2025 m. Lietuvos visuomenės pilietinė galia šiek tiek paaugo ir siekia 38,5 balus iš 100 galimų (2024 m. indekso reikšmė atitinkamai buvo lygi 36,8 balo). Daugiausia toks ūgtelėjimas nulėmė atsistatančio aukštesnio jaučiamos pilietinės įtakos vertinimo bei pilietinės veiklos potencialo - nusiteikimo pilietiškai veikti, jei kiltų poreikis.

Per krizėmis žymėtus 2020 – 2022 m. ženkliai visuomenėje sumenkęs pilietinės įtakos vertinimas 2025-taisiais ryškiau paaugo. Tai lėmė gerokai pozityviau įvertinta nevyriausybių, visuomeninių organizacijų, bendruomenių galia paveikti svarbius sprendimus (0,5 balo augimas 10 balų skalėje, lyginant su 2024-taisiais). Pozityviau nei ankstesniais metais pernai įvertina ir paprastų žmonių bei žiniasklaidos turima įtaka (po 0,3 balo ūgtelėjimas). „Džiugu, kad pagaliau ryškiau atsitiesia COVID-19 pandemijos ir karo Ukrainoje pradžios metais ženkliai sumenkusi visuomenėje matoma pilietinė įtaka, įsitikinimas apie galimybę paprastiems žmonėms, nevyriausybiniams organizacijoms, bendruomenėms reikšmingai paveikti visiems svarbius bendrus sprendimus – tai vienas ryškiausių šių metų pokyčių ir žymi grįžtantį pasitikėjimą ir tikėjimą, kad mūsų demokratijoje visuomenės balsas girdimas“ - teigia dr. Ieva Petronytė-Urbonavičienė, Pilietinės visuomenės instituto direktorė ir Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto dėstytoja.

Žvelgiant į pilietinį aktyvumą, galima pastebėti, kad populiariausios veiklos, į kurias Lietuvos visuomenė įsitraukė 2025-taisiais išlieka tos pačios – aukojimas (49 proc. apklaustųjų), dalyvavimas aplinkos tvarkymo talkose (28 proc.) ir dalyvavimas vietos bendruomenės veiklose (26 proc.). Tačiau 2025-taisiais augo dalyvavusiųjų demonstracijose, protesto ar palaikymo akcijose, mitinguose ar piketuose skaičius (6 procentinių punktų pokytis lyginant su 2024 m., iki 12 proc.), taip pat - peticijas internetu pasirašiusiųjų (4 procentinių punktų pokytis iki 26 proc.), tam tikras prekes ar paslaugas dėl moralinių ar politinių motyvų pirkusiųjų ar boikotavusiųjų skaičius (4 procentinių punktų pokytis iki 19 proc. ir 21 proc. visuomenės narių atitinkamai). Pernai taip pat šiek tiek daugiau aukota, dalyvauta religinės bendruomenės vykdytoje socialinėje veikloje. Iš kitos pusės, lyginant su 2024 m., mažiau įsitraukta į aplinkos tvarkymo talkas, kiek mažiau dalyvauta viešosiose konsultacijose ar kitose valstybės ir savivaldybių institucijų organizuotose veiklose, kreiptasi į politikus ar institucijas. „Remiantis duomenimis, 2025-tieji atrodo labiau protesto ir mažiau konvencinio politinio ir pilietinio dalyvavimo metai“ – apibendrina I. Petronytė-

Urbonavičienė. Aktyvumas pernai ypač augo jaunimo (18-24 m.), žmonių su aukštesniu išsilavinimu, vadovaujančias pozicijas darbo rinkoje užimančių, didmiesčių gyventojų grupėje.

Ženkliai 2025 m. augo ir pilietinės veiklos potencialas, pirmiausia – politinės problemos kontekste. 9 procentiniais punktais sumažėjo tų, kurie šalyje kilus politinei problemai nusiteikę likti nuošalyje ir 7 procentiniais punktais išaugo dalis tų, kurie sutiktų prisidėti prie tokios problemos sprendimo ar – dar 2 procentiniais punktais – tų, kurie imtųsi veiksmų tokiai problemai spręsti (atitinkamai iki 36 proc. ir 7 proc. apklaustųjų). Iš kitos pusės, 4 iš 5 tyrime matuotų pilietinės veiklos rizikų atvejais vėl paaugo gyventojų įsitikinimas, kad pilietinis veiksmas jo besiemusiajam galėtų atnešti neigiamų (pirmiausia socialinių) pasekmių.

Apklausoje metu buvo domimasi ir tuo, kiek gyventojų pritaria įvairioms pastaruosiu metu vykusioms palaikymo ir protesto akcijoms. Rezultatai rodo, kad 2021 - 2025 m. vykę renginiai sulaukė nevienodo, tačiau daugeliu atvejų gana reikšmingo palaikymo. Didžiausio pritarimo sulaukė 2025 m. vykę mokytojų protestai dėl darbo sąlygų – juos palaiko (visiškai arba greičiau) apie du trečdaliai respondentų (68 proc.), o nepritariančių dalis yra labai nedidelė. Panašiai palankiai vertinami ir protestai prieš LRT įstatymų keitimo iniciatyvas bei kultūros bendruomenės protestų akcijos, kurias palaiko daugiau nei pusė apklaustųjų (atitinkamai 52 ir 44 proc.). Tuo tarpu protestai prieš Izraelio veiksmus Gazos Ruože vertinami atsargiau – čia išsiskiria didesnė neutralių (27 proc.) ir mažiau informuotų respondentų dalis (19 proc.), kas rodo, jog visuomenės nuomonė šiuo klausimu nėra susiformavusi arba yra fragmentuota.

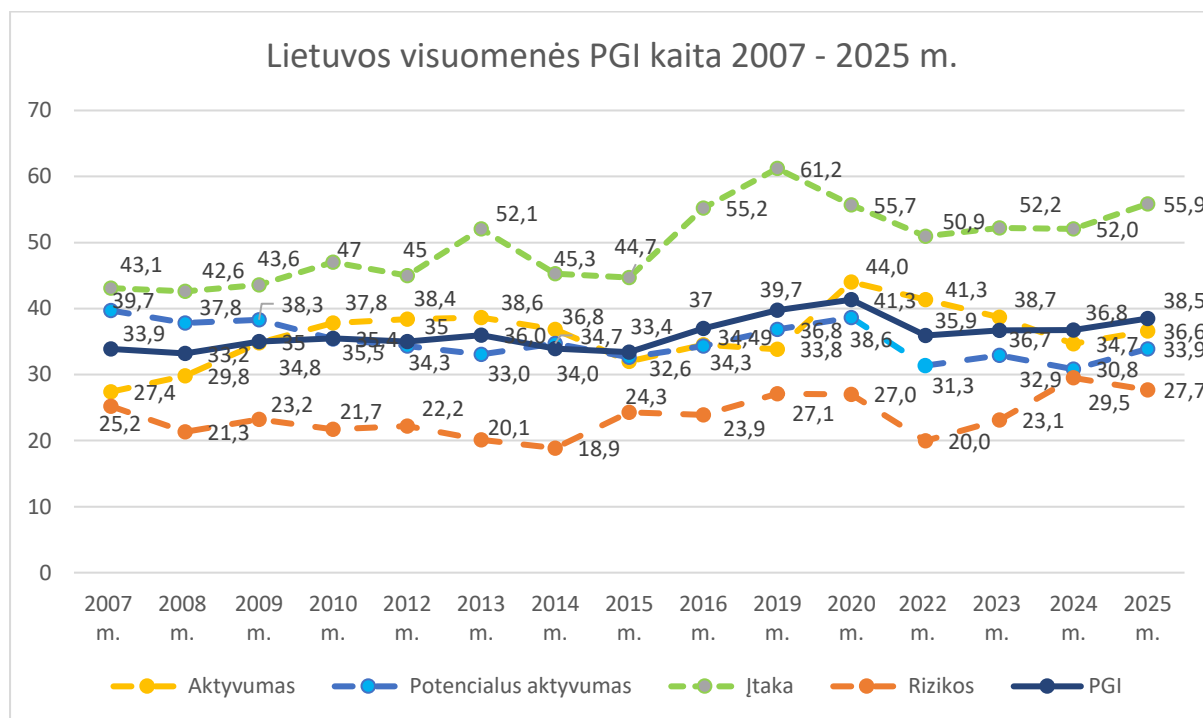
Ryškesniai neigiamas vertinimas matomas LGBT bendruomenės rengiamoms „Baltic Pride“ eitynėms – beveik pusė apklaustųjų (49 proc.) jų visiškai nepalaiko, o bendras palaikymas tesiekia apie 11 proc. Tuo metu ankstesnių metų protestai vertinami įvairiai: 2022 m. Ukrainos palaikymo akcijos yra vienos palankiausiai vertinamų (58 proc. palaikymo), 2024 m. ūkininkų protestai taip pat sulaukė didelio pritarimo (58 proc.). Tačiau protestai prieš COVID-19 valdymo priemones bei Didysis šeimos gynimo maršas 2025-taisiais vertinami gerokai kritiškiau, su santykinai aukšta nepritariančiųjų dalimi (atitinkamai 27 ir 24 proc. nepalaikančių bei panašia dalimi neutralių apklaustųjų). „Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad visuomenės palaikymas protestams stipriai priklauso nuo jų turinio ir konteksto, o labiausiai vienijantys klausimai yra susiję su socialinėmis ir ekonominėmis problemomis“ - teigia dr. Mindaugas Degutis, Pilietinės visuomenės instituto ekspertas ir Vilniaus universiteto Ekonomikos ir verslo administravimo fakulteto docentas.

Tyrimo metu taip pat matuotas bendras savanoriškų lygis per metus nekito: apie 14 proc. respondentų nurodė, kad per pastaruosius metus užsiėmė savanoriška veikla. Tačiau pagal 2025 metų apklausoje duomenis, palyginus su praėjusiais metais paaugo reguliariai savanoriaujančių skaičius (39 proc. ir 28 proc. atitinkamai). „Beveik nepakito savanoriškos veiklos sritys: daugiausia savanorių pritraukia pagalba organizuojant kultūrinius, meno projektus ir renginius bei pagalba Ukrainai ir ukrainiečiams. Kitos trys tiek pat populiarios savanoriškos veiklos sritys yra pagalba renkant lėšas, pagalba vyresnio amžiaus žmonėms ir pagalba organizuojant vietos bendruomenės veiklą“ – detalizuoja dr. Rūta Žiliukaitė, Pilietinės visuomenės instituto ekspertė, Vytauto Didžiojo universiteto Vytauto Kavolio transdisciplininių tyrimų instituto mokslininkė.

Specialus dėmesys 2025 m. PGI tyrime skirtas pilietinės galios atspindžiams kasdienybėje, darbo aplinkoje. Tyrimas atskleidė, kad beveik pusė (47 proc.) dirbančiųjų jaučiasi susidūrę su įvairiomis nesaugumo situacijomis darbo aplinkoje. Daugiausia dirbančiųjų (31 proc.) jaučiasi patyrę ekonominę nesaugumą (pvz., per mažas atlyginimas, atlyginimo diskriminacija), apie penktadalis (19 proc.) organizacinę nesaugumą (pvz., neefektyvus darbo paskirstymas, neįtraukimas į sprendimų priėmimą). Dažniau jaustas ir fizinis nesaugumas (pvz., pavojingos darbo sąlygos), kuri jaučiasi patiriantys apie 15 proc. dirbančiųjų. Psichologinį (pvz., patyčios, persekiojimas, grasinimai,

orumo pažeidimai) ir teisinį nesaugumą (pvz., nelegalus darbas, nefiksuoti viršvalandžiai, neskaidrumas informuojant apie darbo sąlygas) nurodo patyrę po 14 proc. dirbančiųjų, socialinį (kolegų ignoravimas, izoliacija) – apie 11 proc., su nepakankamomis socialinėmis garantijomis susijusį nesaugumą patyrė 7 proc. dirbančiųjų. Skaitmeninį arba kibernetinį nesaugumą pripažįsta patyrę 6 proc., o seksualinį (pvz., priekabiavimas darbe) – apie 2 proc. dirbančiųjų.

Tyrimo duomenys rodo, kad labiausiai nesaugiai darbe jaučiasi žmonės su pagrindiniu išsilavinimu, etninės mažumos ir išsiskyrę žmonės. Iš tų, kurie patyrė nesaugumo situaciją(-as), 75 proc. niekur nesikreipė pagalbos. Tie, kas ieškojo sprendimo būdų, dažniausiai kreipėsi į darbdavį ar jo atstovus, o ne į profesines sąjungas, darbo tarybą, darbo ginčus nagrinėjančias ar kitas institucijas. „Pagalbos labiau linkę kreiptis tie žmonės, kurie turi didesnę pilietinę galią“ – pastebi Pilietinės visuomenės instituto ekspertė ir Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto profesorė Ainė Ramonaitė.

Lietuvos pilietinės galios indeksą pagal mokslininkų dr. Rūtos Žiliukaitės, dr. Mindaugo Degučio ir prof. dr. Ainės Ramonaitės parengtą metodiką Pilietinės visuomenės institutas matuoja nuo 2007 metų. Pilietinės galios indeksas parodo, koks yra ir kaip kinta visuomenės domėjimasis viešaisiais reikalais, pilietinis dalyvavimas bei jo potencialas, gyventojų požiūris į turimas pilietines galias bei socialinės aplinkos palankumo pilietinei veiklai vertinimas.

Pilietinės galios indekso tyrimai yra grįsti reprezentatyviomis Lietuvos visuomenės apklausomis. Tokią apklausą 2025 m. tyrimui atliko visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „VILMORUS“, 2025 metų gruodžio mėn. 12 d. – 30 d. „akivaizdinio“ interviu metu apklausęs 1000 Lietuvos gyventojų (18-75 metų). Analizuojant, visuomenės apklausos duomenys papildomai persverti pagal lytį ir amžių.

2025 m. Pilietinės galios indekso tyrimą finansavo LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Daugiau informacijos: Ieva Petronytė-Urbonavičienė, el. p. ieva@civitas.lt.